

Nr 130.

Av herr **Lundstedt**, om lagstiftning angående åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar m. m.

I motion till 1933 års riksdag (A. K. nr 1) framställde jag det yrkandet, att riksdagen måtte besluta *såväl* att för sin del upphäva 10 § i 18 kap. strafflagen samt i dess ställe antaga ett stadgande av innehåll, att otukt, utövad mellan personer av samma kön, skall beläggas med fängelse i högst 6 månader eller straffarbete i högst 2 år, dels därest gärningen skett under omständigheter motsvarande dem, som framgå av någon av följande stadganden, nämligen 12, 13 och 15 §§ i 15 kap. samt 6—9 §§ i 18 kap. strafflagen, dels ock därest gärningen begåtts med person mellan 15 och 18 år, i vilket senare fall straffet dock må bortfalla, såvitt som personerna i ålder och utveckling äro varandra ungefärligen jämbördiga, *som även* att hos Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av härmed överensstämmande lagförslag att framläggas vid nästa års riksdag.

Motionen, i vilken spørsmålet om homosexualiteten ingående behandlades med utgångspunkt från ett rationellt betraktelsesätt rörande strafflagens samhällseliga funktioner, föranledde visserligen icke någon omedelbar åtgärd från riksdagens sida, men i sitt av båda kamrarna biträdda utlåtande (nr 15) över motionen yttrade första lagutskottet bl. a., att utskottet förutsatte att vid de av chefen för justitiedepartementet igångsatta partiella reformerna på strafflagens område — vilka bl. a. skulle avse frågan om en inskränkning av de straffbara gärningarnas område beträffande sedlighetsbrotten — frågan om de homosexuella handlingarnas straffbarhet i detta sammanhang skulle bliva föremål för en allsidig utredning.

Detta blev också fallet, och i en år 1935 av särskilda sakkunniga avlämnad promemoria angående ändringar i strafflagen beträffande straffsatserna för särskilda brott m. m. (Statens offentliga utredningar 1935:68) förekom ett förslag till ändrad lydelse av 18 kap. 10 § strafflagen, vilket förslag visserligen icke i sina detaljer men till sina principer upptog de grundtankar jag framställt i min ovannämnda motion.

Den på grundval av promemorian utarbetade propositionen till 1937 års riksdag med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen m. m. (nr 187) innehöll däremot ej något förslag till ändring av ifrågavarande lagstadgande. På närmare angivna skäl fann departementschefen frågan om den homosexuella otuktens straffrättsliga behandling icke så förberedd, att han kunde föreslå riksdagen att densamma då bringades till avgörande.

I enlighet med första lagutskottets närmare motiverade hemställan (utl. nr 45) beslöt emellertid riksdagen att till Kungl. Maj:t avlåta skrivelse med

anhållan, att Kungl. Maj:t snarast måtte låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till ändrad lagstiftning i fråga om den homosexuella otuktens straffrättsliga behandling.

Sedan Kungl. Maj:t därefter uppdragit åt professorn Alfred Petrén att biträda med utredning om åtgärder för bekämpande av homosexualitetens samhällsfarliga yttringar, avgav nämnde sakkunnige år 1940 betänkande i ämnet (Statens offentliga utredningar 1941: 3). Detsamma utmynnär bl. a. i ett tillstyrkande av att den i 1935 års P. M. föreslagna ändringen av 18 kap. 10 § strafflagen genomföres.

Sedan strafflagberedningen genom remiss anbefallts avgiva utlåtande i ärendet överlämnade beredningen år 1941 det infordrade utlåtandet jämte förslag till *dels* lag om ändrad lydelse av 1 § lösdrivarlagen, *dels* lag angående ändrad lydelse av 22 § barnavårdslagen och *dels* lag om läkarundersökning av person misstänkt för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen (Statens offentliga utredningar 1941: 32). Innebörden av dessa strafflagberedningens förslag framgår av de föreslagna lagtexterna, vilka som Bil. 1 fogas vid denna motion. Härvid må dock erinras om att 22 § barnavårdslagen genom lag den 6 mars 1942 undergått viss ändring utan egentlig betydelse för förevarande ärende.

Över de av professorn A. Petrén samt av strafflagberedningen avgivna betänkandena infordrade Kungl. Maj:t genom nådig remiss 1941 yttranden från åtskilliga ämbetsmyndigheter och sammanslutningar. Ett studium av de inkomna yttrandena giver bl. a. följande vid handen.

Enighet synes råda därom, att tidelagsbrottet såsom en psykopatologisk företeelse bör utmönstras ur strafflagen. Nästan enhälligt erkännes också, att gällande lags regler om den homosexuella otuktens bestraffande äro föråldrade och icke göra rättvisa åt den medicinska forskningens nyare rön om homosexualitetens orsaker och verkningar. I ett flertal yttranden, icke blott från de medicinska auktoriteternas utan även från domstolars och polismyndighetens sida, uttalas att det icke kan råda någon tvekan om att det generella straffbudet för varje homosexuell handling snarast bör avskaffas och att dessa gärningar böra kriminaliseras endast i de fall, då ett särskilt intresse kan påvisas som bär upp kravet på deras bestraffande. När det sedan gäller utformningen av de straffregler som böra uppställas och de reaktionsformer som böra väljas för behandling av de straffbara fallen, framkomma i remissvaren — som helt naturligt är — skiftande meningar på åtskilliga punkter, t. ex. om gränsen för ungdomsskyddet med hänsyn till åldern hos objektet, om de icke konstitutionellt homosexuellas behandling som för vinnings skull medverka vid ifrågavarande gärningar, om det föreslagna stadgandet om åtalseftergift etc. Men i yttrandena från ett stort antal auktoritativa myndigheter — varibland åtminstone två av våra hovrätter, överståthållarämbetet i Stockholm, flera länsstyrelser och samtliga underrätter i våra tre största städer återfinnas — och föreningar uttalas, att strafflagberedningens förslag i allt väsentligt är väl ägnat att läggas till grund för en lagstiftning i ämnet. Särskilt bör anmärkas att medicinalstyrelsen förordar

förslaget trots att detta icke överensstämmer med styrelsens redan år 1935 framlagda synpunkter på frågan. Anmärkningsvärd är också den sympati, varmed de framlagda förslagen mötts från polis- och åklagarmaktens sida.

Sammanfattningsvis kan alltså sägas, att de remitterade förslagen ansetts innebära ett så stort steg fram mot hela lagstiftningsfrågans lösning, att något ytterligare dröjsmål därmed icke kan anses motiverat. Då emellertid de framlagda förslagen vederligtvis ännu icke remitterats till lagrådet och någon Kungl. Maj:ts proposition till årets riksdag med förslag till erforderliga lagändringar på området icke torde vara att förvänta, har jag ansett det av omständigheterna påkallat att detta lagstiftningsärende motionsvägen nu bringas till ett avgörande.

Ungefär samtidigt med att strafflagberedningen utarbetade och avgav berörda utlåtande i homosexualitetsfrågan avgavs också en av beredningen enligt chefens för justitiedepartementet förordnande utarbetad promemoria med förslag till lag om kastrering m. m. Detta förslag bifogas såsom Bil. 2 till min motion. Över promemorian hava yttranden inhämtats från åtskilliga ämbetsmyndigheter m. fl., och i regel hava i de inkomna yttrandena inga väsentliga anmärkningar gjorts mot de framlagda förslagen.

Av de sålunda framlagda lagförslagen framgår, att frågorna om kastrations tillåtlighet äger nära samband med åtgärderna mot homosexualitetens samhällsskadliga yttringar och att de båda lagstiftningsfrågorna lämpligen böra lösas i ett sammanhang.

Ehuru jag icke i varje detalj är helt överens med de av strafflagberedningen utarbetade förslagen, måste jag dock anse att desamma i stort sett vila på de grundlinjer för en reform av våra inhumana, irrationella och ineffektiva lagbestämmelser i detta ömtåliga sociala ämne, vilka grundlinjer jag redan för 10 år sedan med ingående motivering uppdrog i min inledningsvis nämnda motion. Då det synes mig av vikt att äntligen ett positivt resultat vinnes beträffande denna icke alldeles oviktiga lagstiftningsfråga, tillåter jag mig framställa det yrkandet,

att riksdagen måtte för sin del antaga de vid denna motion som bilagor 1 och 2 fogade, av strafflagberedningen utarbetade lagförslagen med de jämkningar och ändringar, som kunna föranledas av motionens behandling i lagutskottet.

Stockholm den 23 januari 1943.

V. Lundstedt.

Förslag
till
Lag
om ändring i 18 och 25 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas att 18 kap. 10 § och 25 kap. 20 § strafflagen¹ skola erhålla följande ändrade lydelse samt att till 18 kap. skall fogas en ny paragraf, betecknad 17 §, av den lydelse nedan angives:

18 KAP.

10 §.

Förmår någon eller söker någon förmå annan av samma kön under tjuguetta år till otukt med sig och utnyttjar han därvid den andres oerfarenhet eller beroende ställning, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år. Övar någon som fyllt tjuguetta år otukt med annan av samma kön under aderton år eller söker han förmå honom därtill, straffes städse som nu sagts. Förövas brott som ovan sägs med barn under femton år, må tiden för straffarbetet höjas till fyra år.

Övar styresman, föreståndare eller annan tjänsteman, läkare, uppsyningsman eller vaktbetjänt vid inrättning som avses i 6 § 2 mom. otukt med där intagen av samma kön, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse.

Där någon, å ställe som i 11 kap. 15 § sägs eller eljest så att allmän förgelse kan komma därav, övar otukt med annan av samma kön eller med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig, straffes med fängelse eller, i ringare fall, med böter.

17 §.

Har betryggande åtgärd vidtagits till förebyggande av att någon som begått brott varom i 10 § sägs återfaller i sådant brott, och är åtal för brottet icke ur allmän synpunkt påkallat, må landstogden eller, i Stockholm, förste stadsfiskalen eftergiva åtalet.

Finnas tillräckliga skäl för eftergift ej längre föreligga, må den återkallas.

25 KAP.

20 §.

Varder ämbetsman, till vars ämbete hör att undervisa eller uppfostra ungdom, enligt 18 kap. 6 § 1 mom. eller 10 § dömd till fängelse för otukt med ungdom, som han i kraft av sitt ämbete eller eljest hade till undervisning eller uppfostran, eller dömes han enligt 18 kap. 13 § till ansvar för någon tukt och sedlighet sårande gärning därav synnerlig fara för sådan ungdoms förförelse kom, skall tillika till avsättning eller till mistning av ämbetet på viss tid dömas. *Sådan påföljd må ock, när omständigheterna det föranleda, ådömas, där han enligt 18 kap. 10 § i annat fall än nyss sagts dömes till fängelse eller ock till böter.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Senaste lydelse av 25 kap. 20 §, se 1936: 244.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Var, som sysslolös stryker omkring från ort till annan utan medel till sitt uppehälle, må, där ej omständigheterna ådagalägga, att han söker arbete, behandlas såsom lösdrivare på sätt i denna lag sägs.

Till enahanda behandling vare ock den förfallen, vilken eljest, utan att äga medel till sitt uppehälle, underlåter att efter förmåga söka ärligen försörja sig och tillika förer ett sådant levnadssätt, att våda därav uppstår för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet, *så ock den vilken vanemässigt, å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs eller eljest så att allmän förargelse kan komma därav, med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande.*

Personer under tjuguettt år må ej såsom lösdrivare behandlas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 22 § lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Härigenom förordnas att 22 § lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)² skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

22 §.

Barnavårdsnämnden har att i enlighet med 23—25 §§ vidtagna åtgärder beträffande

- a) barn under sexton år, som i föräldrahemmet misshandlas eller utsättes för allvarlig vanvård eller annan fara till liv eller hälsa;
- b) barn i sagda ålder, som på grund av föräldrarnas lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att fostra barnet är i fara att bliva vanartat;

¹ Senaste lydelse, se 1934: 203.

² Senaste lydelse, se 1934: 204.

- c) barn under aderton år, som befinnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för dess tillrättaförande;
- d) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, som befinnes vara hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande¹; samt
- e) *person i åldern mellan aderton och tjuguet år, vilken, å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs eller eljest så att allmän förargelse kan komma därav, övar otukt med annan av samma kön eller med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Förslag

till

Lag

om läkarundersökning av person misstänkt för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Innan allmänt åtal för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen väckes, skall, såvida den misstänkte är villig underkasta sig läkarundersökning, sådan undersökning ske. Vad nu sagts utgör dock ej hinder för landsfogde eller förste stadsfiskalen i Stockholm att besluta om häktning av den misstänkte.

2 §.

Läkarundersökning som avses i denna lag skall utföras av läkare med rättspsykiatrisk erfarenhet, som medicinalstyrelsen därtill förordnar.

3 §.

Konungen meddelar anvisningar angående avfattningen av intyg rörande läkarundersökning som ovan sagts och övriga bestämmelser som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Enligt 1937 års lösdriverilagstiftningskommittés förslag (SOU 1939:25) skulle 22 § d) erhålla följande lydelse:

d) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, som befinnes föra ett oordentligt, lättjefullt eller sedelöst liv och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande.

Förslag
till
Lag
om kastrering.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Kan någon med skäl befaras komma att på grund av sin könsdrift begå brott som innebär allvarlig fara eller skada för annan, eller åsamkas någon på grund av könsdriftens abnorma riktning eller styrka svårt själsligt lidande eller allvarlig social olägenhet, må han kastreras, såvida han samtyckt därtill.

Den som är under tjugotre år må ej kastreras, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

Denna lag äger ej tillämpning i fråga om åtgärd som är påkallad av kroppslig sjukdom.

2 §.

Saknar någon, som enligt denna lag må kastreras, på grund av rubbad själsverksamhet förmåga att lämna giltigt samtycke till sådan åtgärd, må han kastreras ändå att han ej samtyckt därtill.

3 §.

Kastrering må företagas allenast efter tillstånd av medicinalstyrelsen. Sådant tillstånd må icke lämnas för någon, med mindre tillfälle att yttra sig, där så kan ske, beretts, om han är underårig den som har vårdnaden om honom, om han är omyndigförklarad hans förmyndare, om han är gift hans make samt om han är intagen å allmän anstalt dennas läkare och föreståndare.

4 §.

Kastrering skall utföras å lasarett, därmed jämförlig allmän anstalt eller sjukstuga av där anställd läkare. Utan hinder härav må medicinalstyrelsen, där styrelsen så prövar erforderligt, medgiva viss läkare att utföra sådan åtgärd å anstalt som nyss är sagt eller å annan anstalt.

5 §.

Läkare eller annan, som å tjänstens vägnar eller eljest tagit befattning med kastrering eller med ärende angående sådan åtgärd, må ej i oträngt mål yppa något av vad därvid förekommit.

Över medicinalstyrelsens beslut i ärende angående kastrering må besvär anföras hos Konungen före klockan tolv å trettionde dagen från den då beslutet meddelades.

7 §.

Den som verkställer kastrering i strid med denna lag eller mot bättre vetande till myndighet eller läkare avgiver falsk utsaga i ärende angående kastrering eller överträder vad i 5 § stadgas, dömes, där ej förseelsen eljest är belagd med strängare straff, till dagsböter eller fängelse i högst ett år.

8 §.

Förseelse mot vad i 5 § stadgas må ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande angives till åtal.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla Kronan.

9 §.

Konungen äger meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

F ö r s l a g

till

L a g

**angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om
inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.**

Härigenom förordnas, att 14 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

14 §.

Handlingar vilka — — — förbehåll göras.

Angår handling — — — annan person.

Vad i denna paragraf stadgas har icke avseende å myndighets beslut som särskilt utfärdats eller i protokoll upptagits, där fråga ej är om barnavårdsnämnds eller nykterhetsnämnds beslut eller om beslut i ärende som rör tillämpning av lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, lagen om avbrytande av havandeskap, lagen om sterilisering eller lagen om kastrering.

Uppgifter och — — — om socialregister.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Senaste lydelse, se 1938:321